БРОЈ 55. ЦЕТИЊЕ, сриједа 26. августа 1915. год. ГОДИНА VIII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.
за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара
лист излази
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)
Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“ а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

ЦЕТИЊЕ

Преузимајући данас Врховну Команду Својих армија, упућујем Вашем Величанству израз Својих најтоплијих жеља за срећу Ваше земље и славу Вашег оружја.

НИКОЛА

ЊЕГОВОМ ИМПЕРАТОРСКОМ ВЕЛИЧАНСТВУ ЦАРУ

ГЛАВНИ РУСКИ СТАН

Поздрављам са срећом преузимање Врховне Команде у руке Вашег Императорског Величанства над Вашим славним армијама, које ће се убрзо окитити новим ловорима под непосредним наредбама њиховог узвишеног и славног шефа. Нека Ваше Величанство изволи примити Моје искрене честитке на овој тако важној одлуци, препуној најбољих знамења. Мој народ и Моја земља, горди на Вашој узвишеној благонаклоности, удвостручиће своје напоре у садањим приликама у сљедовању и послушности своме обожаваном заштитнику, идући у стопу са Његовом великодушном акцијом за добро малих и за заштиту слободе и правде, чије сте остварење узели у Своје моћне руке.

НИКОЛА

Цетиње, 26. августа

Цар Руски допутовао је ономад на фронт активне војске према Њемачкој и Аустрији и лично је узео у своје руке врховно вођство над својим славним армијама.

Русија поздравља овај важни чин неописаним одушевљењем, а сав свијет у њем гледа предзнак нових значајних догађаја. Савезници и пријатељи окријепише се новим надама, новом радошћу.

Ово је, ето, најбољи одговор Русије на њемачку понуду за мир!

Ово је глас, ово је моћна ријеч Русије, прво њеним јавним непријатељима на бојним пољима, за тијем њеним тајним противницима иза кулиса неутралности: да је руска моћ неисцрпна, да је руска воља несломљива, да је руска вјера у побједу вазда силна, и да је неумољива руска одлука, да се рат води до краја, до потоњега мужика, до потоње рубље.

Цар, моћни, силни, племенити руски Цар, ослободитељ Словенства, ставио се на чело милијона својих бораца.

Русија се тек сад креће. Пруској охолности и аустријској перфидији мора се стати ногом за врат. И одахнуће Европа од сињега терета, подићи ће главе мали народи, притиснути од њемачке превласти.

Упоредо с овим значајним чином извршен је један други не мање важан: Велики Кнез Никола стављен је на чело војске према Турској. У њему, у његовом имену, у његовој традицији биће оличена давнашња жеља Русије: да ослободи Цариград. Он ће остварити вјековни сан силног словенског царства.

Славна и часна улога, достојна сина освојитеља Плевне и Шипке!

Подјела ових тешких али величанствених улога обиљежава тако јасно, тако очигледно пут, којим Русија иде ради добра цијелога човјечанства, пут за Берлин, Беч, Пешту и Цариград, у којима се власници црни грјешници бијаху завјерили да учине незапамћени злочин: да сву Европу прелију крвљу и згазе правду и слободу.

Руски одговор на њемачке неистине

Руска Врховна Команда објавила је још у почетку августа ово саопштење:

Кад им је пропао план да опколе руску војску у Пољској, Нијемци су покушали да, нетачним саопштењима, стекну симпатија неутралних држава. Штампа, непријатељски расположена према Русији, била је преплављена нетачним извјештајима у форми телеграма из Беча, Прага, Берлина, Рима, Женеве и других мјеста. Органи те штампе су саопштили, да је руска војска опкољена и да су чак Осовјец, Ковно, Двинск и Ревањ већ евакуисани. Поменути листови доносили су нетачне њемачке извјештаје, по којима је изгледало, да руска војска нема иницијативе, да је неспособна за поновну офанзиву прије четири до пет мјесеци, да су Пољаци радосно дочекали њемачку војску у Варшави, и да је руска пјешадија пуцала на краљевски дворац у Варшави.

Најбољи демант за ове измишљотине је стратегијски положај нашег фронта. Да је армија ђенерала Макензена била чак и два пут ближе утврђењу Брест-Литовску него руска варшавска војска Висли, ипак то не би спријечило руску војску да, презирући опасност, задржи још за 10 дана армију принца Леополда, да разруши мост на Висли и да се без губитака споји са главнином руске војске. Кад је одлична и врло јака армија ђенерала Макензена стигла до Влодаве, била је два и по пута ближе Брест-Литовску, него наша варшавска армија, али је то подигло дух у руске војске код Холма, која је не само задржала армију ђенерала Макензена, него је још била кадра да туче њена крила код Лисе Горе, Оратова и Острова.

За прва два мјесеца она је контра-нападима разбила 21. јула њемачке армије и натјерала у бјегство, а то њемачки генералштаб прећуткује. Код Острова лежале су испред нашег фронта читаве гомиле њемачких љешева. Не много послије тога армија ђенерала Макензена одбачена је код Влодаве до ријеке Уџерке да неких 30 врста. На десном крилу, између ријеке Њемена и Двине, руска војска гони и даље непријатеља из области тих ријека. Огромне непријатељске снаге на широком фронту од мора до ријеке Висле, одбачене су и спријечени су њихови напади на предња утврђења код Ковна, као и утврђења код Осојевца.

Овим се јасно доказало, да бројна надмоћност наших непријатеља не смета нашој армији да, успјешним кратким противнападима, сачува пуну бојну способност, која није још потпуно развијена, јер није још наступио моменат за то. Према томе јасно је да врховна команда апсолутно не мисли на евакуисање Ковна и Осојевца, а још мање Двинска и Ревања, који су чак и ван сфере војних операција. А за демантовање нетачног саопштења о добром пријему Нијемаца од стране пољака у Варшави, довољно је навести заповијест принца Леополда варшавском становништву, које је морало дати таоце.

Поводом тобожњег пуцања на краљевски дворац у Варшави, излишно је то и демантовати, јер су Руси евакуисали Варшаву, да је не би изложили бомбардовању.

Њемачке лагарије рачунају на лаковјерност читалаца у неутралним државама, иначе не би распростирале басну о бомбардовању краљевског дворца. Таквим измишљотинама можемо ми ставити на супрот факта: Да су њемачке војске, да би спријечиле рушење моста на Висли приликом повлачења руске војске, бомбардовале тешком артиљеријом Праху, гдје је један дио кућа и порушен. Тако су исто настрадала и друга варшавска предграђа од тог бескорисног бомбардовања. Њемачко бомбардовање није спријечило рад наших пијонера. Осим мостова и жељезничке станице наша војска није ништа друго порушила.

Ако њемачки генералштаб вјерује у оно што јавља — да руска војска неће бити кадра за поновну офанзиву прије четири до пет мјесеца због немања муниције и ратног материјала — онда ми можемо изјавити, да је он у заблуди. Ријешеност да бранимо Новогеоргијевск показује, да руска војска, чак и у блиској будућности, неће патити од немања муниције, јер би се иначе то утврђење насигурно дало без борбе. Форсиран рад руске војне индустрије и испорука учињених поруџбина осујећује њемачку наду, да ће руска армија бити четири до пет мјесеца задржана у Брест-Литовску. Њемачка се војска примиче области нашег главног отпора, па страхујући од исхода будућих судара, спрема појачања не само на крилама, него чак и у позадини својој. У томе циљу Аустро-Нијемци су распрострли гласове о *новој офанзиви против Србије, док у самој ствари тамо и нема довољно војске, не само за италијански и српски фронт, него чак ни за много важнију област између Двине и Њемена, гдје трпе пораз за поразом.*

Далмација

Од Данта сви италијански писци сматрали су, да Кварнер кваси крајњу границу Италије. А творци данашње Италије, како Мацини тако и Кавур, сасвим искључују Далмацију из граница Италије. Кавур је г. 1860. оставио написано: „Знам да по градовима, низ обалу, има италијанског становништва; али по селима је становништво све словенског племена, *те би било узалуд, завађати се са Србима и Хрватима*“. А Мацини, у свом потоњем спису под насловом „L' Iniziativa“, сматраном као политичким тестаментом великога мислиоца, налаже ускрснутој Италији, да она узме иницијативу у подизању словенске државе *од Задра до Бара*, да тако одбије Аустрију с Јадранског Мора и добије мјесто ње поузданог пријатеља и савезника.

Зато су сасвим изненадне биле претензије на Далмацију националистичке штампе италијанске у току овога великога рата, али су зато те неосноване претензије у истој Италији изазвале *људе озбиљне од науке*, да им стану на пут. Један од њих, проф. *Салвемини*, у свом недељном листу „L' Unita“, који излази у Фјоренци а тако и у великом миланском дневнику „Il Secolo“ одмах је свој глас подигао, с таквим жаром да се није устручавао у овом потоњем листу рећи: „Не бисмо хтјели, да борба за италијанство Далмације скријева једну веома озбиљну опасност. То јест, не бисмо хтјели, да присталице Тројног Савеза по сваку цијену (много више бројнији и моћнији него што се држи) *не смијући отворено противити се струјама јавног мњења, раде да их мало по мало замуте, па најпослије да их одведу куд они желе да иду*“:... А једном Србину писао је: „Ја се уздам да међу Србима неће озбиљно бити узете ове претензије на Далмацију. И уздам се у здрави разум српских журналиста да неће о томе полемику започињати. *Наша ће брига бити да сузбијемо овај почетак лудила*“.

Да нијесу биле ово празне ријечи, свједочи нам најбоље књига *Преццолинија*, која је у Фјоренци свијета угледала, под насловом: „La Dalmazia“, а са наводима, узетим за мото: *„Не држим да Далмација данас може постати репом Италије. . Њу судбина захтијева као пријатељицу а не као поданицу Италије. Никола Томазео, 1861.“ — „По етнографским, политичким и трговинским условима, наша је Истрија; потребита Италији, као што су потребите Јужним Словенима далматинске луке. Мацини, 1866. год.“*.

У првом дијелу ове своје радње писац доказује неоснованост „историјског права“ Италије на Далмацију. Млетачка окупација мјесто да оживи, угушила је остатке римске по приморским градовима далматинским. Од 1000. до 1420. покушава да освоји обалу без успјеха. Сами Задар се опире Млечићима, тако да се ови не устручавају, да употребе противу Задра оружје четвртог крстоносног похода! Што тражи република млетачка у Далмацији? Она не тражи ништа друго него да не допусти другима пловидбу и трговину на Јадранском Мору, с чега се Трст најпослије предао Аустрији. Уз то Венеција хоће да из Далмације набавља дрвенарију за бродове и потребите мрнаре. „Срећа Венеције зависила је од несреће Далмације и владавина млетачка историјски не представља друго него дуго угушавање Далмације“. На унутрашњост Далмације Венеција не би ни помислила, да нијесу Турци из Босне и Херцеговине били заузели све до близу обала морских.

Унутрашњост Далмације била је под окупацијом млетачком само од 1711. до 1797.

Република млетачка није имала појма о италијанству. Шта више, да није било млетачке окупације, било би се развило богаство далматинских градова а с њим и култура италијанска, што најбоље свједочи дубровачка република, независна и словенска.

У Далмацији није било штампарије прије 1774. Република није отворила ниједну јавну школу, што су могли отворити само бискупи о свом трошку. Кад је Дандоло за вријеме француско отворио гимназије и лицеје, није било потребног персонала у Далмацији. У Задру од осам предмета само су се три предавала! А у Дубровнику је са свим друкчије било, гдје је била независност. Како је млетачка влада сматрала Далматинце, види се по оном овлашћењу које је имао университет у Падови, да им издаје докторске дипломе, кад поднесу свједоџбу способности само од два љекара или два правника мјесна; али с условом, да само у Далмацији могу практицирати!

Пита се онда, зашто је млетачка влада била добро виђена у Далмацији? Зашто су Турци у почетку г. 1500 већ били продрли из Босне и Херцеговине у Далмацију до приморских градова. Шибеник опсиједају г. 1520, а по други пут г. 1646. Скрадин освајају г. 1522. Млечићи га ослобађају г. 1539, па га Турци претимљу поново, и тек г. 1684 коначно остаје у рукама млетачким. Млетачка владавина била је свакако лакша од оне турске, која је вријеђала вјероисповјед. Осим тога, да се Далмација не развија економски и културно, влада им је остављала потпуну слободу у обичајима и самоуправи; више је трошила него ли од њих захтјевала; држала по пет—шест хиљада Словена за своју војску, али та служба није била обавезна. И они, који бране ту млетачку владавину, не могу да не признаду стварност, коју оправдавају говорећи, да се Далмација обогатила сусједи би се о њу отимали, или, да би свака друга влада била разњежила тај снажни и ратоборни сој, који је требало сачувати у његовој примитивности противу Турака.....

Први Наполеон схваћа важност и позив Далмације. За-њ је Далмација била „врата или боље ред отворених врата на Балканском полуострву“. Он не схваћа Далмацију као земљу *јадранску* него као *балканску;* не види јој будућности са италске обале него из словенског залеђа, у чему је модернији од неких економиста, који у г. 1915 мисле да је будућност Далмације на мору.

Писац је усљед научног истраживања добио увјерење, да је словенски језик по приморским градовима у току вјекова, прије деветнаестога, био ухватио дубока коријена у фамилијарном животу, што најбоље свједочи Луцио, који је писао године 1500, *да језик словенски преовлађује све више.* А још год. 1177. један љетопис је забиљежио, да је Папа Александар III био дочекан у Задру и праћен у литији до катедралне цркве Св. Анастасије *уз пјевање на словенском језику* (mentre immense lodie cantici in loro lingua schiava altamente risonavano!)

Италијанство се буди и напредује тек под владом аустријском, али Италијани у Далмацији још немају националног осјећања. Ни један озбиљан Далматинац није се усуђивао да пише о Далмацији као земљи италијанској; него отворено признају да је то земља словенска, чија је будућност скопчана са Босном и Херцеговином. Па се овдје опширно наводе мисли *Томазеове* о Далмацији, затим, мисли *Мацинијеве, Валусијуа, Катанеа,* све у корист Јужних Слопена.

Да наведемо још сљедеће статистичке податке: по званичној статистици г. 1833. становништво је бројило у Далмацији 360.000 Срба-Хрвата, а 16.000 Италијана. Г. 1868. Томазео усваја број 20.000 Италијана према 400 000 Србо-Хрвата. Г. 1873. званична статистика Машикова доноси 440,282 Србо-Хрвата, а 27.305 Италијана. Одакле се види да се италијанство под Аустријом бројно множи.

Из овог кратког и површног прегледа види се озбиљност ове научне радње, пред којом падају оне националистичке претензије, којима се с наше стране и сувише пажње поклањало.

Рекосмо да је ова радња научна, јер писац све поткрјепљује наводила из извора домаћих и иностраних, жалећи да није имао на расположење још и словенске изворе.

Сви за Русију

Париски лист „Пти Паризјен“ штампа један позив упућен Енглеској и Француској, у коме вели:

„Русија не може себи да изради муницију као Француска, која је много мање мобилисала од Русије. Енглеска, која је једва мобилисала једну четвртину од броја, који је покупила под заставу Француска, нема тако велике потребе за оружјем и муницијом. Русија, која је земљорадничка земља, има двије, а требају јој десет граната. Оружје и муницију може Русија да поручи у Француској и Енглеској, али војнике не може. Она је до сада послала на фронт седам милиона војника, а може да прати још седам милиона, али они треба да буду опремљени и снабдијеве-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

ни муницијом. Америка и Јапан, а тако исто и Францускa, раде за руску војску, али Француска прије свега треба да мисли на сопствену војску. Енглеска може и треба да чини више од нас. Енглеска индустријска средства су доста знатна. Британска влада мобилисала је све фабрике муниције у Енглеској. Кад Енглеска задовољи потребе своје војске, она треба да ради даноноћно за Русију. Двије трећине муниције, коју израђује Енглеска, треба да изиђе у сусрет потребама руске војске. Не треба одговарати стереотипним фразама „све је предвиђено", јер ништа није предвиђено. Сви су рачуни испали замршени. Не треба допустити да се једна херојска војска бори празних шака."

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 20. августа. *Као што се са мјеродавног мјеста дознаје, готов је одговор Кр. Владе на представку Сила Четворног Споразума односно уређења узајамних односа међу балканским народима.*

Ниш, 20. августа. Предсједник Министарског Савјета и Министар Иностраних Дјела г. Никола Пашић примио је из Њујорка ову депешу:

Одржано је петнаест народних југословенских митинга по цијелој Америци, и на њима је једнодушно усвојена ресолуција питсбуршког збора. Аустријска агитација све више слаби, а народно огорчење против Аустрије и одушевљење за Србију бива из дана у дан све јаче. Повлачење Руса нимало не депримира народ. Ресолуција је предана савезничким министрима у Вашингтону.

Крагујевац, 20. августа. У току 18 августа, на дунавском фронту, наша артиљерија је запалила непријатељски сјењак у селу Оградини. Изгорело је 67 стогова сијена. Отворила се јача борба између наше и непријатељске артиљерије.

Крагујевац, 21. августи. У току 21 августа, на дунавском фронту, растјерали смо артиљеријском ватром једно одјељење непријатељских војника који су копали ровове према Ади Хуји.

Преко цијеле ноћи од 19 на 20 августа водила се између нас и непријатеља, према Текији и Оршави, пјешадијска, митраљешка и артиљеријска борба с прекидима. Дејство непријатељске ватре било је без икаква ресултата.

Крагујевац, 22. августа. У току ноћи 18 августа, непријатељ је на два чамца покушао да пријеђе Дрину код Стојића брда, сјеверно од села Зриче. Наша засједа их је дочекала ватром и бомбама, и чамци су потопљени.

Исте ноћи, непријатељ је на два чамца покушао прелаз код Будишића јужно од Зворника, али је са половине ријеке враћен.

Крагујевац, 23. августа. У току 21 августа, да дунавском фронту, спријечено је непријатељу утврђивање код села Дивића, и на савском фронту према Остружници.

Петроград, 12. августа. Главни Штаб Главнокомандујућег саопштава:

12. августа, у рејону Риге без промјене.

У правцу Јакобштадта и Двинска према западу борбе се настављају од прилике на истом фронту.

У правцу према Вилни, 11. августа, непријатељ је изводио само дјелимичне нападаје на сјеверозападном фронту. Те нападаје смо одбили, као и на средњем Њемену. Наше трупе које оперишу на лијевој обала, концентришу се постепено на фронту између Бобра и Бресига. Непријатељ продужује да врши највећи притисак на сектору нашег распореда западно од шуме Биловеж, између насипа Бјелска и станице Газовка и Високолитовск—Прожани.

Западно од Бреста, 11. и 12. августа одбили смо непријатељеве покушаје да нападне наше положаје на десној обали Пише и Молонито.

Јужно од Владимира Волинског било је незнатних сукоба између претходница.

У Галицији, на неким секторима нашег фронта, препуцавање и канонада.

Париз, 13. августа. Један наш авијатичар бомбардовао је ноћу жељезничку станицу Лоран у великој војводини Бадену.

Париз, 13. августа. У Дарданелима, периода од прошлих пет дана који су протекли од посљедњег саопштења, обиљежена је у сјеверној зони новим напредовањем лијевог британског крила које је освојило 800 метара непријатељских шанчева.

У јужној зони, операције су се ограничиле на артиљеријске акције и на борбе престража.

У ноћи од 9, 10 и 11 августа, једна наша чета с успјехом је заузела једну турску осматрачницу.

7. августа, наша ескадрила успјешно је бомбардовала тачку за искрцавање код Бастилимана на европској страни сјеверно од Нагаре, поред све жестоке ватре многобројних противничких батерија.

Један наш авијатичар потопио је један велики турски транспорт који је био усидрен.

Петроград, 14. августа. Главни Штаб Главнокомандујућег саопштава:

13. августа у рејону Риге без промјене.

Југозападно од Фридрихштаута, у рејону Шенберг-Радзивил-Шки, 11 и 12 августа, непријатељ који је примио појачања, предузео је офансиву и упорна борба још траје.

У правцу Двинска, у рејону Оништи, на ријеци Свенти, одбацили смо Нијемце.

У правцу Вилне, наше трупе, заустављајући непријатеља 11 и 12 августа на својим предњим положајима, повукле су се постепено уназад дуж обје обале ријеке Вилије.

На средњем Њемену и на фронту између горњег тока Бобра и Припета, наше армије, сагласно са примљеним наређењима, повлаче се на исток. Непријатељ врши притисак на наше трупе само у извјесним секцијама, пошто је усредсредио главне напоре 12 августа против Бјелостока и на путевима који воде од Бјелска у Клешчели у правцу истока.

На другим секторима нашег главног фронта без промјене.

Петроград, 14. августа. Главни Штаб Главнокомандујућег саопштава: У рејону Риге без промјене.

У правцима од Баулска и Бирже према Јакобштату, непријатељ је у току 12 и 13 августа изводио енергичну офансиву против наших трупа које бране овај крај. Упорне борбе које су се заподјеле посљедњих дана, вођене су на путовима од Тромјани до жељезничке линије и у правцу Двинска, сјеверно од жељезничке пруге.

У правцу Вилне, 12. августа, није било никакве знатније промјене. Најенергичнији покушаји Нијемаца да продуже офансиву, започету у ноћи од 13 августа и сјутра дан, у рејону Бјелостока и сјеверно од ове вароши, заустављени су са успјехом и са великим губитцима по непријатеља.

У рејону Бреста, бацили смо у ваздух фортификације и мостове, сагласно примљеним наређењима и наше трупе које су сачињавале посаду у утврђењима, придружиле су се оперативној војсци.

У Галицији без стварне промјене.

Париз, 16. августа. „Тан" објављује депешу из Дедеагача да је оставка Фичева, бугарског министра војног, направила мучан утисак на присталице успостављања балканске лиге, пошто је Фичев у Радославовљевом министарству био присталица балканског споразума.

Петроград, 17. августа. Дирекција Главног Штаба Главнокомандујућег саопштава: Међу недостојним начинима борбе, којима се служе наши непријатељи у садашњем рату, биљежимо ове:

Њихови су покушаји да се рашире посредством неутралних земаља лажни и одвратни апели у којима се, цртајући своје побједе у претјераним бојама, непријатељи труде да утичу на јавно мишљење у погледу потребе закључења мира. Да избјегну забрану цензуре, те апеле крадом стављају у различите увезане пакете који се продају публици и чији спољни изглед не улива никакву сумњу, као међу блокове хартије за фотографисање, међу куверте и блокове од картона и т. д. У тим апелима тобожњи самозвани пријатељи Русије цртају ситуацију у црним бојама, у намјери да изазову немире, изврћући чињенице. Дирекција Главног Штаба увјерена је да ни са овим ружним поступањима непријатељ неће свој циљ постићи, пошто ће публика бити довољно свјесна да оцијени праву вриједност таковых подвала.

Рим, 18. августа. На висоравни сјеверозападно од Орсјеро, наше трупе су напале на јак непријатељев положај Монте Мазани сјеверно од Монте Мађо, и потисле су са њега противника. Овај је тада концентрисао ватру своје артиљерије свих калибара на наш нови положај који смо ипак одржали и утврдили, па га и сада држимо.

На Сочи и око Плава, наши стрељачки одреди ућуткали су непријатељске митраљезе и оруђа за бацање бомба.

На Красу су биле мање акције.

У зони Сејбуса наши су заузели још неке ровове у којима је непријатељ оставио материјала.

Атина, 19. августа. Потписан је дефинитиван споразум између сила Споразума и Грчке о трговини и о грчкој пловидби. Грчка се обавезује да законским мјерама спријечи ратну контрабанду. Споразум не ставља никакве препреке слободном извозу дувана и сувог грожђа. По томе споразуму, од сада се више неће вршити контрола на грчким бродовима који иду из једног грчког пристаништа у друго.

Рим, 19. августа. У очекивању српског одговора на предлоге Четворног Споразума, италијанска штампа, на основу недавног скупштинског гласања и чланка „Самоуправе", не престаје коментарисати са симпатијом и срдачношћу политичку мудрост Србије. Овдје се ипак држи да ће задовољавајући исход напора Четворног Споразума на успостављању Балканске Лиге имати да нарочито благодари Србији која је усвојила принцип териториалних уступака Бугарској, показавши да разумије не само потребу општих интереса коалиције којој она припада, него такође и своје сопствене интересе који се састоје у добијању нових великих територија на рачун Аустрије, на којима ће се постићи уједињење велике српске породице и дати Србији, на крају крајева, слободан излаз на Јадранско Море.

Овдашњи мјеродавни кругови гледају на општу балканску ситуацију оптимистички и држе да ће у Софији претегнути струја која се брине о истинским балканским интересима, и да ће Бугари избјећи несрећне погрјешке, учињене 1913. мијешањем Аустрије.

Рим, 20. августа. У Триенту је непријатељска артиљерија наставила бомбардовање Борго ди Вал Сугане и отпочела је да пуца на Ронђењо, изазвавши пожар.

У Кадори је наша артиљерија бомбардовала и бацила магацин на Ендентер Алпа и гађала са успјехом непријатељску ергиљерију у долини Себаха преко утврђења Предила.

На Красу смо у зони Сејбуси освојили неколико непријатељских ровова.

Париз, 20. августа. Артиљеријска акција у сектору сјеверно од Араса и у рејону Роа и Кенвиера. Нијемци су избацили неколико метака на Соасон и Ренс. Наша артиљерија је успјешно гађала њемачке шанчеве на фронтовима Ене и Шампање. У Аргони Нијемци су више пута бомбардовали наш фронт са справама за бацање бомба и артиљеријом различитог калибра, нарочито код Хујета и Фонтен-о-Шарм. Наше батерије су ућуткале непријатеља. У Вожима је било доста жестоке канонаде код Бан де-Са и Колдекопфа.

Француски аероплани су бомбардовали њемачке фабрике у Остенду, непријатељске логоре у Миделкерку и станицу уРојаону.

Непријатељски аероплани бацали су бомбе на Линевил; има пет жртава међу грађанским становништвом.

Амстердам, 20. августа. Њемачке вијести:

На западном фронту ништа нарочито. Аустро-Нијемци су претрпјели озбиљан пораз у Галицији, сјеверно од Брезезани. Нијемци признају да је њихово напредовање заустављено на ријеци Стрипу против нападима јаких руских јединица, и величанственим отпором Руса јужно од Риге против Хинденбурговик армија. Нијемци су заузели један мостобран јужно од Фридрихштадта.

Париз, 20. августа. Барон Хајаши, амбасадор јапански у Риму изјавио је дописнику „Пти Паризиена": Од 23. августа 1914. ми смо непрестано вршили улогу коју су нам одредили савезници. Свијет ће бити зачуђен кад сазна шта смо све учинили, шта чинимо и шта ћемо учинити. Јапан искрено жели да сваки дан што више доприносе светој ствари цивилизације.

Будимпешта, 20. августа. „Будапешти Тудошито" јавља да је од 9 до 15 августа било 384 случаја азијске колере и 243 смртна. 30 обољела и 3 смртна случаја јавила су се у грађанству.

Беч, 20. авгрста. Јављају из Прага да је лист Др. Масарика „Час" судским ријешењем забрањен.

Рим, 20. августа. У горњем Ноће, наша артиљерија отворила је ватру на непријатељске ровове, ископане према положајима које смо недавно освојили на уласку у долину Стрина. Наше веома успјешно гађање оштетило је те ровове, приморавши њихове браниоце да изиђу из једног њиховог дијела.

У басену Бајца, противник је избацио много запаљивих шрапнела на сеоске куће, изазвавши нове пожаре.

Ноћу 18 августа, непријатељ је започео напад на наше положаје на подинама Ромбона, ограничивши се ипак на јаку артиљеријску и пушчану ватру.

На Красу, касно у вече, за вријеме буре, непријатељ је извршио два напада уз бомбардовање и бацање свијетлећих ракетла, али је био одбијен.

Наше извиднице су утврдиле да непријатељ замјењује трупе по рововима свјежим трупама које су доведене посљедњих дана.

Противникова активност коју одржава помоћу артиљерије и пјешадије и бацањем бомба, изгледа да има да маскира покрете његових трупа.

Софија, 21. августа Британски представник Оберн примљен је у аудијенцију код краља Фердинанда, на којој је предао своја акредитивна писма за пуномоћног министра у изванредној мисији на бугарском двору. Предавању акредитива присуствовао је предсједник Министарског Савјета. (Кр. Срп. Пресб.)

Рим, 21. августа. Непријатељева артиљерија наставила је бомбардовање Вал Сугана и отворила ватру против Ронћењије, изазвавши пожаре.

Наша артиљерија је бомбардовала и бацила у ваздух депозит муниције на вису Ондетор у долини Секстен. Тамо су успјешно тучене непријатељске батерије у долини Себах изнад утврђења Предила и сјеверно од Плеца. Наша артиљерија је оштетила куполе на фору Херто.

У Карнији, наше извиднице су нашле у напуштеним аустријским шанчевима, 103 љеша.

Исто тако, на Красу непријатељ је напустио више шанчева оставивши нам оружја и муниције.

Дневник

Бокељи пред Краљем. Ономад су приспјели на Цетиње из Америке и осталих страна свијета многобројни Бокељи. Довела их је и скупила родољубива жеља да ступе у редове црногорске војске и да свој живот жртвују за ослобођење српскога народа. Све сами по избор момци, врсни, чили, свјеже снаге, са изразима одушевљења на лицу, са патриотским жаром у очима и тврдом ријешеношћу, да се јуначки порву са нашим непријатељем. Свијема им је била прва и најмилија мисао, да одмах по доласку у Црну Гору приступе очинској и владарској десници нашега узвишенога Господара. Прекјуче по подне скупили су се у великом броју пред Краљевим Двором. Његово Величанство Краљ изишао је међу њих, бурно поздрављен. Господар их је примио веома топло. Рекао им је да се особито радује њиховом доласку. Увјерен је, да их је, у овим приликама, убило много јада на путу; али зна, да их лако савладаше, јер их је овамо вукла неодољива тежња љубави према домовини. Бока и Црна Гора — рекао је Господар — од давнина сачињавају неразлучну везу истих осјећања и идеала. Тој вези предано су служили — настави Краљ — сви Моји претци, који Црну Гору никад нијесу раздвајали од Боке, прикупљајући око себе и подједнако грлећи синове једне и друге. Храмови, светилишта и зборна мјеста под Ловћеном вазда су били и светиња Бокеља. Данас се то, као икада, потврђује кад је куцнуо давно очекивани и од пјесника предсказани час свето борбе за остварење снова наших старих. Најтоплија вам хвала, дјецо, што сте дошли, да са својом драгом браћом Црногорцима и осталијем Србима поткријепите наше борбене редове и испуните најтежи али најдостојнији дуг према нашем много намученом народу, чији сте врсни синови!

Очарани Краљевом милостивом пажњом, очинским пријемом и ганути Његовим ријечима, сви присутни Бокељи поздравише Господара дуготрајним кликовањем.

Чиновничка задруга. Међу чиновницима у пријестоници поникла је мисао да се оснује „Чиновничка Задруга" за узајамно потпомагање њених чланова — чиновника и њихових породица. Сличних задруга има готово у свијема осталим државама, гдје је положај чиновника релативно бољи. Оснивање овакве задруге код нас је, у овим тешким данима, изазвала крајња нужда. Догорело је већ до ноката, те се приступило једноме послу, који је могао бити много раније свршен, да је у заинтересованих било више свијести и солидарности. Сада ће поменута задруга имати у првоме реду да се стара о набавци и цијенама животних намирница за своје чланове, како чиновници, који у нашој пријестоници сачињавају несразмјерно велик контингент грађанства, не би и даље били предмет немилосрдне експлоатације произвођача. Тијем ће се донекле олакшати социјални положај чиновништва, које је у овим приликама, особито у пријестоници, стављено управо у биједно стање. А у томе олакшању лежи интерес народа и државе, јер чиновничко биједно стање само се штетно одзива на добро цјелине. С тога ми оснивање такве задруге искрено поздрављамо, желећи да се што прије оствари и да се прије времена не разбије о предрасуде, нехат и инертност, које особине нијесу далеко од наше средине. Увјерени смо, да ће надлежни својим одобрењем изаћи у сусрет оснивању ове задруге, чиме ће један дио не малих брига скинути и са себе.

Објава. Поновни (поправни) испити ученика, како цетињске тако и других гимназија, неће се вршити прије, него се створи могућност за отварање истих, или бар неких од њих, о чему ће заинтересовани бити у своје доба претходно извијештени.

Овијем се укида објава изишла у броју 54. „Вјесника" и 40. „Гласа Црногорца" о поновним испитима у цетињској гимназији.

Број 3312. Из канцеларије Мин. Просвете и Цркв. Послова, 25. августа 1915. Цетиње. (1,3)

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник **Милан Павловић**

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ